KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2020/599

(2020. gada 30. aprīlis),

ar ko atļauj nolīgumus un lēmumus par ražošanas plānošanu piena un piena produktu nozarē

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulu (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 ([1]), un jo īpaši tās 222. pantu,

tā kā:

(1) Pašreizējos Covid-19 pandēmijas apstākļos un dalībvalstīs ieviesto personu pārvietošanās plašo ierobežojumu dēļ piena un piena produktu nozare saskaras ar ekonomikas traucējumiem, kas lauksaimniekiem rada finansiālas grūtības un naudas plūsmas problēmas.

(2) Slimības izplatīšanās un ieviestie pasākumi ierobežo darbaspēka pieejamību un tādējādi negatīvi ietekmē piena ražošanas, savākšanas un pārstrādes posmus. Tas saasina nozares grūtības, jo pārstrādes nozarei ir jārod alternatīvi risinājumi nepārtrauktajam svaigpiena savākšanas procesam un vienlaikus jāpārvar grūtības pārstrādes uzņēmumos.

(3) Veikalu, tirgu, restorānu un citu viesmīlības iestāžu obligātā slēgšana ir apturējusi arī viesmīlības un ēdināšanas nozares darbību, būtiski izmainot piena un piena produktu pieprasījuma tendences. Patērētāji tagad pastiprināti pieprasa pārtikas pamatproduktus un ievērojami mazāk specializētos piena produktus. Viesmīlības un ēdināšanas nozare tradicionāli patērē aptuveni 10–20 % no Savienības piena un piena produktu ražošanas apjoma (atkarībā no produkta). Rezultātā ir krities pieprasījums pēc dažiem piena un piena produktu nozares produktiem, ko pārdod viesmīlības un ēdināšanas nozarē. Piemēram, vairāk nekā puse no Savienības mocarellas siera produkcijas ir paredzēta ēdināšanas pakalpojumu nozarei. Dažu piena produktu patēriņa pieaugums mazumtirdzniecības nozarē nav kompensējis pieprasījuma kritumu viesmīlības un ēdināšanas nozarē.

(4) Bez tam Savienības un pasaules tirgū piena un piena produktu pircēji anulē līgumus un novilcina jaunu līgumu slēgšanu, gaidīdami turpmāku cenu kritumu. Turklāt piena un piena produktu eksportu ietekmē loģistikas problēmas, jo Covid-19 pandēmijas sākšanās Ķīnā ir izraisījusi ievērojamu ostu pārslodzi gan Ķīnā, gan citur. Gaidāms, ka vismaz līdz 2020. gada jūnijam turpināsies daudzu kuģu reisu pilnīga vai daļēja atcelšana, un līdz ar to konteineru daudzums būs nepietiekams, vedmaksas likmes ievērojami palielināsies un eksportētāji savus sūtījumus atliks. Trešo valstu eksports veido aptuveni 15 % no Savienības kopējā piena un piena produktu ražošanas apjoma.

(5) Rezultātā svaigpiena pārstrāde daļēji tiek novirzīta uz beztaras, ilgstoši un ilgtermiņā uzglabājamiem produktiem, kuru pārstrāde ir mazāk darbietilpīga, piemēram, vājpiena pulveris un sviests, un kuri neietilpst ierastajos tirgus pieprasījumos. Tomēr daudzām ražotnēm Savienībā nav iespēju pārstrādāt pienu dažādos produktos, un tām jāturpina ražot piena produktus, pēc kuriem pieprasījums ir strauji krities.

(6) Šī piedāvājuma un pieprasījuma nelīdzsvarotība piena un piena produktu nozarē rada ekonomikas traucējumus. Šīs nelīdzsvarotības rezultātā piena un piena produktu vairumtirdzniecības cenas ir ievērojami kritušās, īpaši kopš 2020. gada marta sākuma: par 19 % vājpiena pulverim un par 14 % sviestam. Pirmie produkti, kam bija ievērojams cenu kritums, bija vājpiena pulveris un sviests, proti, produkti, kuru ražošanā izmanto svaigpiena pārpalikumu, kad piena daudzums pārsniedz pieprasījumu. Pamatojoties uz vājpiena pulvera un sviesta cenām, tiek lēsts, ka laikā no februāra sākuma līdz aprīļa pirmajai nedēļai svaigpiena ekvivalenta vairumtirdzniecības cena ir kritusies par 24 %. Šajā pavasarī cenu kritums ir ārkārtējs, jo vienlaikus vērojamas ar pārvietošanās ierobežošanas pasākumiem saistītās pieprasījuma izmaiņas un piena ražošanas sezonālais maksimums. Gaidāms, ka piena un piena produktu cenas turpinās kristies, jo piena ražošanas apjoms pavasarī un vasarā, kad ražošana piena un piena produktu nozarē norit visaktīvāk, parasti palielinās.

([1]) OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.

(7) Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apstākļiem, šie notikumi ir kvalificējami kā būtiskas tirgus nelīdzsvarotības periods.

(8) Lai šajā būtiskas tirgus nelīdzsvarotības periodā piena un piena produktu nozarei palīdzētu rast līdzsvaru, ir lietderīgi atļaut izmantot lauksaimnieku, lauksaimnieku apvienību, šādu apvienību asociāciju, atzīto ražotāju organizāciju, atzīto ražotāju organizāciju apvienību un atzīto starpnozaru organizāciju nolīgumus un lēmumus. Šādi nolīgumi un lēmumi varētu ietvert tirgus dalībnieku kopīgus centienus plānot svaigpiena ražošanu atbilstoši mainīgajām pieprasījuma tendencēm.

(9) Ikviens šāds nolīgums vai lēmums par ražošanas plānošanu būtu jāatļauj pagaidu kārtā sešu mēnešu periodā, proti, pavasara un vasaras sezonā, kad ražošanas apjomi piena un piena produktu nozarē ir vislielākie, un tālab nolīgumi un lēmumi varētu radīt vislielāko ietekmi.

(10) Ņemot vērā to, ka būtisks tirgus traucējums ir vērojams kopš 2020. gada aprīļa sākuma, sešu mēnešu periodam būtu jāsākas 2020. gada 1. aprīlī.

(11) Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 222. panta 1. punkta pirmo daļu atļauja ir jāpiešķir, ja tā neapdraud iekšējā tirgus darbību un nolīgumu un lēmumu vienīgais mērķis ir stabilizēt nozari. Minētie īpašie nosacījumi neaptver nolīgumus un lēmumus, kas tieši vai netieši novestu pie tirgu sadalīšanas, diskriminācijas valstspiederības dēļ vai cenu noteikšanas. Ja nolīgumi un lēmumi neatbilst minētajiem nosacījumiem vai vairs tiem neatbilst, attiecīgajiem nolīgumiem un lēmumiem piemēro Līguma 101. panta 1. punktu.

(12) Ņemot vērā to, ka būtiska tirgus nelīdzsvarotība ir vērojama visā Savienībā, šajā regulā paredzētajai atļaujai būtu jāattiecas uz visu Savienības teritoriju.

(13) Lai dalībvalstis varētu novērtēt to, vai nolīgumi un lēmumi neapdraud iekšējā tirgus darbību un to vienīgais mērķis ir stabilizēt piena un piena produktu nozari, to dalībvalstu kompetentajām iestādēm (kā arī minēto valstu konkurences iestādēm), kurās tiks saražota lielākā daļa paredzamā piena daudzuma, ko aptver minētie nolīgumi vai lēmumi, būtu jāsaņem informācija par to, kādi nolīgumi ir noslēgti un kādi lēmumi pieņemti, un par to, kādu produkcijas apjomu un periodu tie aptver.

(14) Ņemot vērā būtisko tirgus nelīdzsvarotību un sezonālā produkcijas maksimuma tuvošanos, šai regulai būtu jāstājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas.

(15) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas komitejas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Neskarot Regulas (ES) Nr. 1308/2013 152. panta 1.a punktu, 209. panta 1. punktu un 210. panta 1. punktu lauksaimniekiem, lauksaimnieku apvienībām, šādu apvienību asociācijām, atzītām ražotāju organizācijām, atzītu ražotāju organizāciju apvienībām un atzītām starpnozaru organizācijām piena un piena produktu nozarē ir atļauts sešu mēnešu periodā, sākot no 2020. gada 1. aprīļa, slēgt nolīgumus un pieņemt kopīgus lēmumus par ražojamā svaigpiena daudzuma plānošanu.

2. pants

Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka 1. pantā minētie nolīgumi un lēmumi neapdraud pareizu iekšējā tirgus darbību un to vienīgais mērķis ir stabilizēt piena un piena produktu nozari.

3. pants

Šīs atļaujas ģeogrāfiskā darbības joma ir Savienības teritorija.

4. pants

1. Tiklīdz ir noslēgti nolīgumi vai pieņemti lēmumi, kas minēti 1. pantā, attiecīgie lauksaimnieki, lauksaimnieku apvienības, šādu apvienību asociācijas, atzītās ražotāju organizācijas, atzīto ražotāju organizāciju apvienības un atzītās starpnozaru organizācijas dara zināmus minētos nolīgumus vai lēmumus tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā tiks saražota lielākā daļa paredzamā piena daudzuma, ko aptver minētie nolīgumi vai lēmumi, un norāda šādu informāciju:

a) paredzamais produkcijas apjoms, ko aptver nolīgumi vai lēmumi;

b) paredzamais īstenošanas periods.

2. Ne vēlāk kā 25 dienas pēc 1. pantā minētā sešu mēnešu perioda beigām attiecīgie lauksaimnieki, lauksaimnieku apvienības, šādu apvienību asociācijas, atzītās ražotāju organizācijas, atzīto ražotāju organizāciju apvienības un atzītās starpnozaru organizācijas šā panta 1. punktā minētajām kompetentajām iestādēm dara zināmu produkcijas apjomu, ko faktiski aptver nolīgumi vai lēmumi.

3. Saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2017/1185 ([2]) dalībvalstis paziņo Komisijai:

a) ne vēlāk kā piecas dienas pēc katra viena mēneša perioda beigām – nolīgumus un lēmumus, kas tām minētajā periodā darīti zināmi saskaņā ar 1. punktu;

b) ne vēlāk kā 30 dienas pēc 1. pantā minētā sešu mēnešu perioda beigām – pārskatu par to, kādi nolīgumi un lēmumi īstenoti minētajā periodā.

5. pants

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2020. gada 30. aprīlī

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN

([2]) Komisijas 2017. gada 20. aprīļa Īstenošanas regula (ES) 2017/1185, ar ko paredz noteikumus par to, kā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1307/2013 un (ES) Nr. 1308/2013 piemēro attiecībā uz informācijas un dokumentu paziņošanu Komisijai, un ar ko groza un atceļ vairākas Komisijas regulas (OV L 171, 4.7.2017., 113. lpp.).